

Memoria

Memoria – thaiföldi-kolumbiai-francia, 2021. Rendezte és írta: **Apichatpong Weerasethakul**. Kép: **Sayombhu Mukdeeprom**. Zene: **César López**. Szereplők: **Tilda Swinton** (Jessica), **Agnes Brekke** (Karen), **Daniel Giménez Cacho** (Juan), **Jerónimo Barón** (Mateo). Gyártó: **185 Films / Anna Sanders Film / Burning Blue / The Match Factory**. Forgalmazó: **magyarhangya**. *Feliratos*. 136 perc.

Thaiföld legjelentősebb rendezője, Apichatpong Weerasethakul legutóbbi filmje a 2021-es Cannes-i Fesztiválon a zsűri díját kapta. Nem érdemtelenül, hiszen a film egészen egyedi és varázslatos, kontemplatív hangulatával lenyűgözi a mozikban összetett érzéki élményekre vágyó nézőjét. A rendező munkásságát ismerőket annyiban nem éri meglepetés, hogy a legjelentősebb stilisztikai jellemzők közül, melyek állandó szereplői az életműnek, most is jelen van egyfelől a dokumentarizmust idéző ke-

resetlen fogalmazásmód, másfelől a mágikus ismétlések és misztikus történések zavarba ejtő játéka. Ugyanakkor Weerasethakul most először forgatott külföldön (Kolumbia) nemzetközi sztárszínésszel (Tilda Swinton). Az ilyesmi pedig nagyon könnyen sültethet volna el rosszul – az idegen környezet és nyelv elidegenítő hatása és a sztár lerombolhatja azt a minimalista, naturalisztikus hangvételt, mely a Weerasethakul-filmek alaptónusa, melyből aztán – csak rá jellemző módon – zavarba ejtő misztikum bontakozik ki. Ezeket a jegyeket sikeresen őrizte meg, illetve az új közegnek és helyzetnek megfelelően transzformálta a film.

A mű legizgalmasabb jellegzetessége, hogy lényegében a hangról szól, olyan film, melyben a mozgókép audiovizualitásban az audio – amit gyakran hajlamosak vagyunk alacsonyabb rendűnek tekinteni – abszolút elnyeri méltó, és talán mondhatjuk, ezúttal kifejezetten vezető szerepét. A film drámai módon használja a hangot

antropológia és akusztika tudományát összekapcsoló kutatási irány valóban létezik, ennek az elképzelésnek tökéletes művészi megragadása a thai mester filmje.

VINCZE TERÉZ

Egy anya George Bush-sal szemben

Rabiye Kurnaz gegen George W. Bush – német, 2021. Rendezte: **Andreas Dresen**. Írta: **Laila Stieler**. Kép: **Andreas Höfer**. Zene: **Cenk Erdogan** és **Johannes Repka**. Szereplők: **Meltem Kaptan** (Rabiye), **Alexander Scheer** (Docke), **Charly Hüdner** (Stocker), **Nazmi Kirik** (Mehmet). Gyártó: **Cinema Defacto / Pandora Filmproduktion**. Forgalmazó: **Cirko Film Kft.** *Feliratos*. 119 perc.

A terrorizmust hajlamosak vagyunk csupán nemzeti szinten értelmezni, a gyanúsítottak nehézségeire és családjára – elkerülve az együttérzéssel gyakran összekevert egyetértés vádját – nem is gondolva. Pedig, ha más nem is, annyi mindenképpen közös a vádlottak és az áldozatok között, hogy egykor mindannyiukat örülten aggódo anyák várták haza.

A brémai Rabiye Kurnaz 2001 októberében látta utolsó fiát, aki tanulási szándékkal indult Pakisztánba, nem is sejtve, hogy ez az utazás az utolsó kirakós darabja annak a képnek, amit származásával és vallási nézeteivel a tengerentúlon fest magáról. A 9/11-es események utáni pániktól reak-

tív Bush-kormányának több sem kell ahhoz, hogy a fiatal férfit Guantanamóba szállítsa. Emellett a török állampolgárság sem segít a jogilag senkiföldjén raboskodó Murat helyzetén, Rabiye-nek tehát nem csak az USA, de Németország törvényeivel is szembe kell szállnia, a sikerhez pedig a félelemtől könnyen ítélkező közvéleményt is a maga oldalára kell állítania.

Andreas Dresen ezen példázatát az anyai szeretet erejéről akár didaktikusnak is nevezhetnénk, ha nem igaz történetet dolgozna fel, de még ez esetben is ez lenne a kisebbik gond vele. Az alkotás ugyanis inkább annak a tanmeséjévé válik, hogyan ne vegyítsük a mostanában egyre sűrűbben keveredő drámát és komédiát. Nem mint ha egy gyötrelmes élethelyzetben nem lehetne vidámságot és humort találni, sőt talán a legszebb filmek azok, amelyeknek ezt a keserédes életigenlést sikerül megragadni. Ám Rabiye túlzóan pezsgő, vidám és egyszerű természete, a látszenen flörtölő jogász, illetve a már-már roadmovie-ba illő kalandos események inkább csak fókuszvesztetté teszi a történetet. A vígjátéki elemek vízen úszó olajfoltként lebegnek a dráma tetején, elegyedés helyett inkább csak bagatellizálva az évszázad egyik legjelentősebb emberjogi konfliktusát.

RUDAS DÓRA

Bunker Game – Legbelső félelem

The Bunker Game – olasz-francia, 2022. Rendezte: **Roberto Zazzara**. Írta: **Francesca Forristal**, **Davide Orsini**, **Itt Roberts** és **Roberto Zazzara**. Kép: **Marco Graziaplena**. Vágó: **Brian Schmitt**. Szereplők: **Gaia Weiss** (Laura), **Lorenzo Richelmy** (Gregorio), **Mark Ryder** (Harry). Gyártó: **Eagle Pictures**. Forgalmazó: **ADS Service Kft.** Szinkronizált. 90 perc.

Nem csoda, hogy miután a szabadulósobás játékműfaj a 2010-es években meghódí-

totta a közönséget, rövidesen a filmkészítők is meglátták benne a lehetőséget (*Szabadulósobza, Végtelen útvesztő*): erre az alapra építve kevés helyszínen, kevés szereplővel és kevés pénzből is lehet forgatni gond nélkül eladható horrort, sorvezetőért pedig bármikor vissza lehet nyúlni a *Fűrész*-franchise produkcóihoz. A tematika első idei képviselőjét jelentő *Bunker Game – Legbelső félelem* alapkonceptiója szerint több tucat ember egy ügynevezett élő szerepjáték keretein belül náciikat formál meg, akik a harmadik világháború után megmaradt radioaktív hulladék előtt menekülve egy óriási bunkerben élik a mindennapjaikat. Miután azonban a szervezők egy technikai malőr miatt berekesztik a mulatságot és hazaküldik a játékosokat, maroknyi stábtag a helyszínen marad, és szép lassan azzal szembesülnek, hogy a rendrakás lesz a legkisebb problémájuk.

Az eddigi szabadulósobás horrorok ambíciója kimerül néhány típusfigurában, feszes dramaturgiában és ideális esetben szellemes-látványos halálnevekben, Roberto Zazzara első egészestése azonban mindebből semmit sem valósít meg. A korábban kis- és dokumentumfilmeket készítő olasz rendező első nagyjátékfilmjében furcsamód meg sem próbál zsánerfogásokat ellesni tapasztaltabb nyugati kollégáitól: ráérősen tologatja karakternek is alig nevezhető figuráit, még

a műfaj hatáskeltő eszközeivel is csak hébe-hóba él, és ugyan a játékidő harmadik harmadában már történik ez-az, bár nem történne. Zazzara produkciójával még csak nem is a középszerű, de legalább megbízható horrorok vagy az egészen másfajta örömeiket kínáló trashfilmek sorát gyarapítja: inkább mintha annak látnánk szomorú lenyomatát, hogy az alkotó szeretett volna készíteni egy szabadulósobás horrort, de egyszerűen nem tudta, hogyan kell.

ROBOZ GÁBOR

Gyilkos party

Murder Party – francia, 2022. Rendezte: **Nicolas Pleskof**. Írta: **Elsa Marpeau** és **Nicolas Pleskof**. Kép: **Gilles Porte**. Zene: **Amaury Chabauty**. Szereplők: **Alice Pol** (Jeanne), **Eddy Mitchell** (César), **Miou-Miou** (Josephine), **Pablo Pauly** (Théo). Gyártó: **Kazak Productions**. Forgalmazó: **ADS Service**. Szinkronizált. 103 perc.

A Törbe ejtve című Agatha Christie-fanfic nemcsak akkora sikernek bizonyult, hogy hamarosan láthatjuk a folytatását, de még azt megelőzve, francia színekben elkészült a ripoffja is. A *Gyilkos party* (sic!) már plakátjával a Rian Johnson-krimivígjátékot nyúlja, ahogy premisszája is erősen azt idézi (csak a milliárdos író milliárdos társasjáték-tervezőre, a kívülálló, rezonőr figurát pedig csinos ápolónőről csinos építészre cserélték).

A francia utánzat megtekintése után azonban nyilvánvalóvá válik, hogy az elsőfilmes író-rendező (akinek vendégzöveg-összegereblyező munkáját a tévés produkciókon edződött Elsa Marpeau társ-forgatókönyvíró segítette) nem kizárólag a *Törbe ejtve*-ből merített. Az (elsősorban zenével) Alfred Hitchcockot idéző főcím után rögtön érkezik a *8 nő*-utánérzés (az azonos almfaj és hangvétel mellett főleg a tarkabarka képi világot illetően), majd a *Törbe ejtve*-alaphelyzet hamarosan egy, a *Fűrész*-horrorokat, illetve a *Kocka* című remeket idéző cselekménybe fordul (a haláleset után ugyanis egy láthatatlan játékmester arra kényszeríti a túlélőket, hogy a film helyszínénél szolgáló hatalmas kastély szobáit járva nyomozzák ki az ügyet, aki pedig rosszul tippel, az már nem léphet be a következő szobába).

A rengeteg plagizált forrásmű miatt amúgy is elég kaotici-

kus alkotást egy szerelmi szálal bonyolítják még tovább, és a végére kapunk ugyan egy csavart, de az meg egy újabb paradigmaváltó horrorfilmből lesz ismerős, szóval csak tovább bosszantja a nézőt. A hajánál fogva előrángatott pszichológizáló megfejtés semennyire sincs alátámasztva, ahogy az is egyértelmű, hogy az idézetdömping ellenére nem paródiáról van szó. Egy Tarantinóhoz hasonló kopírmester kezében kijöhetett volna ennyi összelopkodott dologból valami szórakoztató is, de a *Gyilkos party* alkotóinak egyértelműen az önbizalma nagyobb, mint a tehetsége.

VAJDA JUDIT

Svindler

The Card Counter – amerikai, 2021. Rendezte és írta: **Paul Schrader**. Kép: **Alexander Dynan**. Zene: **Robert Levon Been**. Szereplők: **Oscar Isaac** (Will Tell), **Tiffany Haddish** (La Linda), **Tye Sheridan** (Cirk), **Willem Dafoe** (Gordo). Gyártó: **Saturn Streaming / RedLine Entertainment**. Forgalmazó: **Pannónia Entertainment**. *Feliratos*. 112 perc.

A hangosan beszélő álnevével (Will Tell) kaszinótól kaszinóig kóborló William Tillich mindent tud, csak a lényegre nem érti. Nem csupán a kártyajátékok mechanikájáról van szó, aminek alapos ismeretét a precíz lapszámlálás tiltott

gyakorlatába fordítva diszkrét győzelmekig jut, hanem arról is, hogy Paul Schrader megannyi magányba zárt férfinévvel ellentétben ő már megtalálni vélte a bizonyosságot. A szemében tükröződő világ a teremtőtől végképp elhagyott vidék, a bizonyíték hordozója pedig a saját teste, amely a katonatársaiéhoz simulva végrehajtotta az istengyilkosságot Abu Ghraibban.

A Tell/Tillich-karakter, az őt megformáló Oscar Isaac és maga Schrader is a totális kontrollt választja modus operandiként. A napfénytelen kaszinó- és hotelbelsőkbé tömör kistotalokat és közeliket komponáló rendező higgadt nagymesteri mozdulatokkal aféle mozgóképes harci kést formál (amelyen itt-ott látomásos intarziák is elférnek), amit egy különösen összetett agyi idegközpontba bök. Tell/Tillich ébredését a hozzá váratlanul közel lépő, otthonos cellavilágát megbolygató két másik ember okozza, akik színeket, vágynakat, az elevenen kavargó, ígésző életet kínálják a számára – amely azonban gazdag egészében erővel és akarattal nem vezényelhető. Különösen a megváltás felé nem, ami pedig (*A hitehagyott* után újabb fajsúlyos kései neotranszcendentális drámát megalkotó) Schrader szerint még a jövőteltetlen bűnökkel ter-

helt mai Amerikában is megközelíthető – de csakis fájdalmas személyes áldozatok és a még fájdalmasabb önismeret útján. Az esélyekkel kapcsolatban, akárcsak a pókerasztalnál, nem maradhat bennünk sok illúzió, a *Svindler* samuráji szemlélete szerint azonban akkor is az igaz ösvényen kell haladnunk, ha az elérhetetlen célok felé vezet. Mert ha nem így teszünk, akkor – nézzünk csak szét – a semmi-be zuhanunk.

GREFF ANDRÁS

Thor: Szerelem és mennydörgés

Thor: Love and Thunder – amerikai, 2022. Rendezte és írta: **Taika Waititi**. Kép: **Barry Idoine**. Zene: **Michael Giacchino**. Szereplők: **Chris Hemsworth** (Thor), **Christian Bale** (Gorr), **Tessa Thompson** (Valkűr), **Natalie Portman** (Jane), **Russell Crowe** (Zeusz). Gyártó: **Marvel Studios**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. *Szinkronizált*. 119 perc.

Marvelék negyedik fázisában **M**zakatoló (film)világuralmi hadművelete mintha vesztene korábbi lendületéből. A kassza ugyan továbbra is csilingel, a mindenható tartalom sűrűbben ömlik, a gyártósori CGI-borításon mégis egyre gyakoribbak a minőségi hajszálpredések. Huszonnyolc film (és alig másfél év alatt kipróbált hét sorozat) után fenntartani a tüzet persze nyilván nehéz. Még akkor is, ha egy igazi nagyágyú, a franchise mosolygósabb irányáért nagyban felelős Taika Waititi tér vissza kedvenc szókéjével.

Az addig inkább csak feszengető Thor helyét öt éve az új-zélandi író-rendező találta meg, bohókás-vagány szomszéd srácot faragva az északi mitológiából kölcsönzött szuperlényből. Waititi a saját szerzői világával összhangban gyermeklelkű pacsizós tesóvá fazonírozta az izmos kalapápcost, az univerzum menetrendszerű megmentése közben így rengeteg poént lecsaphatott, emberarcúbb irányt mutatva a teljes szériának. A mindenható producer-istenek szabadabb kézben mérhető hálája nem maradt el, Waititi második Thor-filmje nincs durván a franchise fősodrába ágyazva. A Marvel Stúdió és az alkotói függetlenség mégsem létezhet közös univerzumban, a mókás kalandból így bizarr Frankenstein-szörnyszülött lett. Az egyik pillanatban még halott kislányt gyászolnak és rákban haldokolnak, a másikban óriás kecskék sívítanak és meztelen seggek villannak. A hangnemek merész keverése önmagában persze izgalmas lenne, de a poének jó része gyenge, a jófejkedés fárasztó, a dráma közhelyes, az akciók meg marvelesen unalmasak. A mindenség ismét végveszélyben, a színes látvány a szokásos műanyag, az ismerős sztorihoz egyedül a Guns N' Roses zenéje kever némi izgalmat. Portman és Bale persze remek, Russel Crowe magánszáma emlékeztet és Hemsworth karja is egyre vastagabb. Csak épp senki nem tudta eldönteni, mit is kellene kezdeni a villámok istenével.

HUBER ZOLTÁN

